

Jakub Niewiński

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych i Społecznych

ORCID: 0000-0002-8791-9882

e-mail: j.niewinski@ip.uz.zgora.pl

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ NAUCZYCIEL – CZAS – PRZESTRZEŃ – SZKOŁA. RÓŻNORODNOŚĆ FORM EDUKACJI

Konferencja odbyła się 24 kwietnia 2024 r. i została zorganizowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych i Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Pedagogiki. Patronat honorowy nad konferencją objęli Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk oraz władze obu uczelni: Dziekan WSE UAM, Przewodnicząca KNP PAN prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska oraz Dyrektor Instytutu Pedagogiki prof. UZ, dr hab. Mirosław Kowalski.

Była to już piąta ogólnopolska konferencja naukowa zorganizowana przez dwie współpracujące ze sobą od wielu lat uczelnie, a jej pomysłodawczyniami od samego początku są prof. UAM, dr hab. Małgorzata Kabat i prof. UZ, dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka. Tegoroczna tematyka naukowej dyskusji dotyczyła różnorodności form edukacyjnych.

Wszystkich uczestników powitała prof. UZ, dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka. Następnie do otwarcia konferencji zaprosiła Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM prof. zw. dr hab. Agnieszkę Cybal-Michalską, która wskazała na aktualność podjętej problematyki konferencji, której efekty mogą stać się nowymi korytarzami współpracy naukowców z wielu ośrodków. Wicedyrektor Instytutu Pedagogiki prof. UZ, dr hab. Krzysztof Wąż również wygłosił kilka słów, odwołując się do swojej misji spełnionego pedagoga. Jako ostatnia powitała władze obu uczelni, prelegentów i wszystkich zgromadzonych przed ekranami komputerów gości prof. UAM, dr hab. Małgorzata Kabat. Zaznaczyła, że zmieniające się zewnętrzne okoliczności, w jakich ujawnia się dynamiczny rozwój gospodarczy, społeczny i cywilizacyjny oraz pojawiający się kryzys i zawirowania, oddziałują na skonkretyzowanie się urozmaiconych form edukacji. Niezależnie od ich organizacyjnej koncepcji, zawsze przed oświatą stało i stoi ważne zdanie dotyczące ciągłego przetwarzania i dostosowywania się do

wyzwań i promowania kształcenia na jak najwyższym poziomie. Podjęta dyskusja może wskazać na interesujące pomysły i rozwiązania dotyczące wybranej formy lub form, które są warte zastosowania w codziennej nauczycielskiej praktyce. Ponadto profesor w nieszablonowy sposób wyjaśniła symbolikę liczb: trójki i piątki.

Bardzo bogaty program (80 prelegentów) obejmował obrady w pięciu sesjach. W pierwszej pt. *Odbiorcy edukacji, ich preferencje, potrzeby i oczekiwania*, którą prowadziły: prof. UAM, dr hab. Małgorzata Kabat oraz prof. UZ, dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, wygłoszono osiem referatów. Ich problematyka dotyczyła m.in.: charakteru zróżnicowanych form edukacji (dr hab. Małgorzata Kabat, prof. UAM) ze szczególnym uwzględnieniem tutoringu eksperckiego w praktyce akademickiej (dr hab. Halina Monika Wróblewska, prof. UwB), uwarunkowań zmian w kształceniu uczniów zdolnych (dr hab. Teresa Giza (Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego), edukacji inkluzyjnej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba, prof. ucz. Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie), doradztwa zawodowego w uczniowskiej perspektywie (dr hab. Joanna Kozielska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), przestrzeni lokalnej oraz jej zasobów przyrodniczych we wspieraniu kształcenia i wychowania uczniów z umiarkowanym zaburzeniem rozwoju intelektualnego (dr Anna Lis-Zaldivar, dr Joanna Ziemkowska – Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim) oraz potrzeby wielokulturowego kształcenia nauczycieli ze względu na coraz większą liczbę dzieci cudzoziemskich w polskiej szkole (dr hab. Beata Orłowska, prof. AJP). Treść ostatniego wystąpienia ma ogromne znaczenie w aktualnej sytuacji edukacyjnej – współpracy z uczniami z doświadczeniem migracji z Ukrainy.

Obrady sekcji drugiej pt. *Przykłady dobrych praktyk w różnych formach edukacji* moderowały dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, prof. UZ oraz dr Iwona Banach (UZ). Wysłuchano następujących wystąpień: *O potrzebie refleksyjnego podejścia do edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną* (dr hab. Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, prof. UZ); *Centra nauki w przestrzeni edukacyjnej* (dr hab. Ewa Pasterniak-Kobyłecka, prof. UZ); *Również „pogotowie samopomocowe” – przykład dobrych praktyk w zakresie oddziaływań profilaktyczno-rozwojowych dedykowanych uczniom szkół podstawowych* (dr Agnieszka Skowrońska-Pućka, UAM); *Znaczenie profilaktyki pozytywnej w działaniach profilaktycznych w szkole* (dr Lidia Wawryk, UZ); *Uczeń z niepełnosprawnością w nowoczesnej szkole* (dr Regina Korzeniowska, Łużycka Szkoła Wyższa, UZ, ODN w Zielonej Górze); *Współczesne wyzwania dla edukacji wczesnoszkolnej w perspektywie nowego paradygmatu dydaktyki 5.0* (dr Jolanta Maciąg, Uniwersytet Pomorski w Słupsku); *Zmieniając przestrzeń nauczania. Jak szkoła Edustation w Maszewie kształtuje nową erę edukacji* (dr Malwina Gros, Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim); *Czego nauczyła nas pandemia i jakie wyzwania pozostawia przed nami system edukacji?* (dr Ewa Murawska, Uniwersytet

Pomorski w Słupsku); *Kompetencje nauczycieli przedmiotów zawodowych* (dr Renata Malicka, ANS w Wałczu); *Jaki jesteś współczesny uczniu?* (dr Iwona Banach, UZ); *Out-door Education jednym z rozwiązań na poprawę jakości edukacji* (dr Klaudia Kasowska, Julia Szymkowiak, UZ); *Wykorzystanie czytania i myślenia krytyczno-twórczego przy omawianiu lektur w edukacji wczesnoszkolnej* (dr Rafał Mazur, Uniwersytet Rzeszowski); *Znaczenie odraczania gratyfikacji, czyli dlaczego przyzwyczajenie do odkładania na miejsce szczoteczki do zębów może ułatwić rzucenie nałogu palenia, ale też rozstania z telefonem* (mgr Beata Sikorska-Krzyżosiak, Szkoła Podstawowa im. Unii Europejskiej w Urazie); *Coaching edukacyjny jako proces wspomagający nauczyciela w kształtowaniu postaw prospołecznych ucznia* (mgr Ireneusz Wojtania, UZ); *Crucial factors affecting the level of proficiency in English as a foreign language* (mgr Julia Nieścioruk, Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp.); *Zadania nauczyciela języka polskiego. Zarys problemu* (mgr Paulina Kobyłecka-Bitner, UZ); *Przykłady dobrych praktyk wobec uczniów klas I-III realizujących obowiązek szkolny w edukacji domowej* (mgr Paulina Czygier, Uniwersytet w Białymstoku) oraz *Edukacja seksualna i seksualność młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie jako wyzwanie dla rodziców i terapeutów* (mgr Ilona Białek, Szkoła Podstawowa Specjalna, Płock). Mogliśmy się dowiedzieć o wielu innowacjach podejmowanych przez szkolnych wychowawców. Dostrzeżono również rolę placówek edukacji nieformalnej.

Uczestnikami trzeciej sesji zatytułowanej *Różnorodność form edukacji* zaopiekowały się dr hab. Małgorzata Kabat, prof. UAM i dr Ewa Johnsson UAM. Doktor Anna Cwojdziska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zaprezentowała temat: *Szkolna Skala Życzliwości jako narzędzie wspomagające proces diagnozowania i kształtowania klimatu szkoły*. Ośrodek poznański dokonał standaryzacji polskiej Szkolnej Skali Życzliwości związanej z klimatem szkoły. Komunikat z badań dotyczył grupy ponad 700 uczniów. Z kolei dr Krzysztof Zajdel z Uniwersytetu Zielonogórskiego omówił *Znaczenie kompetencji komunikacyjnych opiekunów w relacji z uczniami uczęszczającymi do szkoły*, a doktor Grzegorz Hryniewicz z tej samej uczelni zaprezentował referat: *Dwujęzyczność – problemy komunikacyjne w pracy logopedy*. Prelegent zwrócił uwagę, że dzieci dwujęzyczne mają podobne potrzeby i problemy co uczniowie jednojęzyczni. Natomiast wyzwaniem jest nawiązanie skutecznego kontaktu z rodzicem dziecka cudzoziemskiego. Następnie dr Małgorzata Swędrowska z Katedralnej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I stopnia w Poznaniu mówiła o czytaniu wrażeń (Mam sposób na rozczytanie uczniów! Potęgowanie wrażeń podczas wspólnotowego czytania w klasie szkolnej i poza nią). Jej zdaniem, gdy dziecko jest współtwórcą czytania, rozwija się jego myślenie twórcze i jest włączone w konstruowanie spotkania. Doktor Renata Raszka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach opowiadała, jak studenci UŚ tworzą bajki dla dzieci, a potem odwiedzają szkoły, prezentując interesujące rozwiązanie dotyczące nauczania zadań matematycznych w placówkach edukacyjnych (*Komiks jako medium*

edukacyjne dla najmłodszych). Doktor Ewa Tłuczek-Tadla z Uniwersytetu Rzeszowskiego przedstawiła wyniki swoich badań związanych z samorządnością uczniów szkół średnich pt. *Licealiści a samorząd uczniowski – najcenniejsze wartości dla badanych i ich wiedza oraz zaangażowanie w ten obszar aktywności pozalekcyjnej*. Doktor Edyta Bartkowiak z Uniwersytetu Zielonogórskiego (*Iść za naturą. Swobodna ekspresja dziecka w teorii francuskich psychopedagogów*) zwróciła uwagę na ważność poglądów twórców, którzy wyznaczyli myślenie w ramach tzw. pedagogiki humanistycznej, zwłaszcza Jeana Jacques’a Rousseau, który po raz pierwszy pochylił się nad dzieciństwem oraz nieodkrytą tajemnicą natury dziecka, a także Henriego Wallona, który dostrzegł ścisły związek między rozwojem dziecka i społeczeństwem. Natomiast dr Ewa Kowalska z tej samej uczelni przedstawiła *Dylematy funkcjonowania psychologa w szkole w kontekście hipotezy o kryzysie psychicznym uczniów*. Według badaczki aktualnie psycholog w polskiej szkole nie wykorzystuje wszystkich swoich możliwości. Na przykład nie może diagnozować uczniów (nadal nie ma uprawnień opiniodawczo-orzecznich). Nasunęło się pytanie, w jakim modelu psycholog powinien pracować w szkole: klinicznym czy niesystemowym. Głos zabrała także dr Ewa Johnsson z Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego UAM w Kaliszu, która przygotowała wystąpienie pt. *Edukacja między islamem a neoliberalizmem. Kilka uwag o kształceniu w Maroku*. Sesję zakończył głos mgr Joanny Betlejewskej z Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. pt. *Gaming jako współczesna realizacja idei andragogicznych*. Wyniki badań własnych pokazują, że gry dają korzyści relaksacyjne oraz wzmacniają relacje rodzinne. Mogą również mieć znaczenie w rozwijaniu kompetencji krytycznego myślenia oraz kreatywności.

Obrady sesji czwartej pt. *Edukacja artystyczna i terapia* prowadziły dr hab. Lidia Kataryńczuk-Mania, prof. UZ oraz dr Anita Famuła-Jurczak, prof. UZ. Byliśmy słuchaczami następujących wystąpień: dr. hab. Mirosława Dymona, prof. ucz. z Uniwersytetu Rzeszowskiego (*Edukacja muzyczna – wybrane aspekty i konteksty uczenia się gry na instrumentach*); dr hab. Jadwigi Uchyła-Zroski, prof. WSA (*Oddziaływania twórcze i muzykoterapeutyczne w procesie kształcenia przyszłych nauczycieli (pedagogów)*); prof. dr hab. Haliny Nikolai z PNPU im. K.D. Uszyńskiego w Odessie i dr. hab. Mirosława Kisiela, prof. UŚ (*Wokalno-pedagogiczna kultura nauczycieli – edukatorów muzyki*); prof. dr. hab. Rafała Majznera z Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego (*Emisja głosu mówionego i śpiewanego nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej*); dr. hab. Pawła Cylulki z Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu (*Muzykoterapia w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych w refleksji muzykoterapeuty*); dr hab. Lidii Kataryńczuk-Manii, prof. UZ i dr Anny Łuczak z UZ (*Muzyka z matematyką jako komunikatory w edukacji dziecka*); dr Magdaleny Ostolskiej z Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (*Zajęcia teatralne na uczelniach wyższych – rola i zadania*); dr Jolanty Gebreselassie z Akademii im. Jakuba z Paradyża

w Gorzowie Wlkp. (*Problem diagnozowania sprawności komunikacyjnych w logopedii*); mgr Jolanty Szewczyk-Kwitkowskiej ze Szkoły Podstawowa nr 9 w Będzinie (*O potrzebie stosowania działań terapeutycznych w edukacji muzycznej*); mgr Anity Dolaty – doktorantki AJP w Gorzowie Wielkopolskim (*Specyfika pracy muzycznej z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*); mgr Marii Tomaszewskiej (*EDUMUZowe inspiracje muzyczno-ruchowe*); dr Ewy Parkity z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (*Formy muzycznych oddziaływań edukacyjnych w procesie transformacji cyfrowej*); mgr. Mariana Kani (*Autorytet nauczyciela edukacji muzycznej: konieczność, wyzwanie, czy przeżytek?*); mgr Jasmine Al-Douri z Uniwersytetu Gdańskiego (*Moja edukacja plastyczna w szkolnej przestrzeni XXI wieku. Inspiracje sztuką wykorzystane w rozwoju psychofizycznym dzieci w praktyce edukacyjnej. Arteterapia nie tylko w teorii*); dr Anity Famuły-Jurczak, prof. UZ (*Rola języka w kształtowaniu percepcji świata przez dzieci przedszkolne*); mgr. Tomasza Dobrowolskiego z Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku oraz Przedszkola Miejskiego Integracyjnego nr 8 „Zamek Skarbów” w Słupsku (*Istota wielostronnego rozwoju dziecka na przykładzie Przedszkola Miejskiego Integracyjnego nr 8 „Zamek Skarbów” w Słupsku*); mgr Joanny Malon – doktorantki z Uniwersytetu Zielonogórskiego (*Przywództwo transformacyjne w rozwoju szkoły*) oraz Karoliny Tuzimek – studentki UZ (*Świetlice szkolne jako miejsca spotkań rówieśniczych*). W wielu referatach mówcy podkreślili znaczenie edukacji estetycznej dla wszechstronnego rozwoju młodego człowieka.

Ostatnią, piątą sesję pod hasłem *Edukacja jako inwestycji w człowieka* prowadził team: dr hab. Eunika Baron-Polańczyk, prof. UZ oraz dr Jacek Jędrzykowski. Tematyka wystąpień dotyczyła: *Zaspokajania potrzeb początkujących nauczycieli we współpracy międzynarodowej – projekt Digital TA* (dr hab. Agnieszka Szplit, prof. UJK); *Zastosowania narzędzi ICT w dydaktyce języka niemieckiego a poziomu sprawności uczniów pierwszego etapu edukacyjnego – raport z badań* (dr Justyna Michalik, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu); *Wyników badań Naomi Baron* (dr Małgorzata Czapla, UAM), *Dziecięcego dyskursu o relacjach rówieśniczych na „szklanych podwórkach” po edukacji zdalnej* (dr Edyta Nowosielska, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie); *Interakcji i aktywizacji – efektywność narzędzi edukacji zdalnej w kształceniu na przykładzie nauczania języków obcych* (dr Wojciech Ratajek, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Brzegu); *Podmiotowości relacji jako podstawy zmian we współczesnej szkole* (dr Mirosława Kanar, UAM); *Nauczyciela wobec szkoły – szkoły wobec nauczyciela* (dr Maria Kocór, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego) oraz *Magii nauk przyrodniczych* (mgr Tetiana Grott, nauczycielka pochodząca z Ukrainy i pracująca w Zespole szkół nr 2 im. S. Konarskiego we Wronkach). Prelegentka, promując naukę poprzez działanie, doświadczenie i pracę w grupach, z dumą mówiła o swoich podopiecznych. Ostatnie wystąpienie było swoistą kłamrą spinającą naukowe refleksje

o różnorodnych formach edukacji z praktyczną realizacją innowacji pedagogicznych, wykorzystaniem IT oraz budowaniem relacji pomiędzy nauczycielem a uczniami.

Przez cały czas trwania konferencji uczestnicy i uczestniczki prowadzili dialog lub rozmawiali na czacie, wymieniali swoje pomysły, pytali, dyskutowali. Na zakończenie spotkania prof. Małgorzata Kabat podziękowała prelegentom i prelegentkom za wysoką merytoryczną jakość przygotowanych wystąpień, za wysiłek włożony w opracowanie ważnych kwestii naukowych, który świadczy o profesjonalnym i rzetelnym podejściu do tematyki konferencyjnej oraz zaznaczyła, że wymiana informacji posłuży wszystkim w budowaniu przestrzeni współpracy oraz skłoni do dalszych poszukiwań. Prof. Ewa Pasterniak-Kobyłecka zaprosiła uczestników za rok na kolejną odsłonę poznańsko-zielonogórskiej platformy naukowej refleksji.